

PEOPLE

มุมมองวิสัยทัศน์

คุณเกรียงศักดิ์ ตาปนานนท์

นายกสมาคมโรงสีข้าวไทย

โรงสียุคมุมมองใหม่

ก้าวที่กล้าเพื่อเดินไปข้างหน้า ของโรงสีข้าวไทย

“วันนี้ธุรกิจโรงสีไม่ได้หอมหวานเหมือนสมัยก่อน เราต้องยอมรับว่าสถานการณ์เปลี่ยนไปแล้ว ดินฟ้าอากาศก็แปรปรวน เศรษฐกิจสังคมโลก พฤติกรรมผู้บริโภค สิ่งเหล่านี้ทำให้เราคงไม่สามารถเดินหน้าทำโรงสีกันแบบเดิมๆ แล้วจะอยู่ได้ ยังไปกว่านั้นตอนนี้ปัญหาเรื่องธุรกิจครอบครัวกำลังประสบปัญหาในการส่งต่อสู่รุ่นถัดไป

อุตสาหกรรมโรงสีของประเทศไทยขึ้นชื่อว่าอยู่ในระดับแนวหน้า ด้วยศักยภาพการผลิตข้าวสารที่ให้คุณภาพดี เป็นที่ยอมรับในตลาดสากล แต่ระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมาดูเหมือนจะเป็นช่วงที่โรงสีข้าวไทยซบเซาที่สุด ปัจจัยลบต่างถาโถมอย่างต่อเนื่อง ทั้งต้องเผชิญกับความเสียหายด้านการเงิน ความขัดแย้งทางธุรกิจกับผู้ส่งออกข้าว และที่เลวร้ายที่สุดคือการถูกประณามจากสังคมว่าเป็นผู้ร้ายที่อยู่เบื้องหลังความตกต่ำครั้งใหญ่ของราคาข้าวไทย ประเด็นกดดันเหล่านี้ถึงกับทำให้คณะผู้บริหารสมาคมโรงสีข้าวไทยขณะนั้นประกาศยุติบทบาทเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2559 ตำแหน่งนายกสมาคมฯ จึงได้เว้นว่างไปนับแต่นั้น กระทั่งเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2560 ที่ประชุมสมาชิกสมาคมโรงสีข้าวไทยทั่วประเทศได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ให้ **คุณเกรียงศักดิ์ คาปนันทน์** เลขาธิการสมาคมโรงสีข้าวไทย ขึ้นเป็นนายกสมาคมโรงสีข้าวไทย คนใหม่ ท่ามกลางความท้าทายและปัญหามากมายประการที่รออยู่ข้างหน้า

แม้ว่าครอบครัวคุณเกรียงศักดิ์บางส่วนก็มีอาชีพข้องเกี่ยวกับเรื่องข้าว ไม่ว่าจะเป็นการทำนาหรือโรงสี แต่ด้วยอุปนิสัยส่วนตัวที่เป็นคนชอบเดินทาง และแสวงหาประสบการณ์ชีวิตแปลกใหม่เสมอ ชีวิตในวัยหนุ่มจึงไม่ได้เข้ามาสนใจในกิจการของครอบครัวนัก แต่กลับพึงพอใจกับการเดินทางไปทำงานไกลในที่ต่างๆ ทั่วประเทศ โดยรับงานด้านสิ่งก่อสร้าง อาทิ ฝายน้ำล้น คลองส่งน้ำ คามวิชาความรู้ที่เรียนมา ทว่าวันหนึ่งเมื่อได้กลับมาเยี่ยมบ้านและพบว่าธุรกิจโรงสีของที่บ้านกำลังประสบปัญหาหนัก จึงตัดสินใจร่วมมือกับพี่ชายและน้องสาวเข้ามาพยุ่งกิจการโรงสีของคุณพ่อ และนั่นเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เขาก้าวเข้ามาสู่โลกแห่ง **"ข้าว"** คุณเกรียงศักดิ์จึงเป็นทายาทรุ่นที่ 3 ผู้สืบทอดกิจการโรงสีของครอบครัว หลังเก็บเกี่ยวประสบการณ์งานด้านโรงสีได้ระยะหนึ่งก็เริ่มมองเห็นข้อจำกัดของกิจการโรงสีเดิม และวิสัยทัศน์ที่ต้องการจะพัฒนาเติบโต จึงนำไปสู่การจัดตั้งโรงสีรุ่งทรัพย์พีชผล เทรคคิง ที่จังหวัดชัยนาท เป็นของตนเอง

สำหรับเส้นทางการทำงานในสมาคมโรงสีข้าวไทยได้เริ่มขึ้นเมื่อ 20 ปีที่แล้ว ขณะนั้นโรงสีทั่วประเทศต่างมีปัญหาเรื่องแรงงาน มักจะต้องหยุดงานสี่และถูกจับกุมเนื่องจากปัญหาแรงงานเถื่อน จึงตัดสินใจเดินเข้ามาปรึกษาขอความช่วยเหลือกับทางสมาคมฯ หลังจากรวบรวมกลุ่มคนที่ได้รับความเดือดร้อนเช่นเดียวกันก็เดินหน้าเข้าไปทำความเข้าใจกับกระทรวงแรงงาน จนในที่สุดทางกระทรวงฯ จึงยอมรับถึงความจำเป็นว่า ธุรกิจโรงสีข้าวต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าว นำไปสู่การขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวในธุรกิจโรงสีข้าวขึ้นเป็นครั้งแรก นับเป็นการแก้ปัญหาครั้งสำคัญให้กับอุตสาหกรรมโรงสีทั่วประเทศ และประสบการณ์ที่ได้มีโอกาสเข้าไปสัมผัสและร่วมทำงานกับสมาคมโรงสีข้าวไทย ณ ขณะนั้นทำให้คุณเกรียงศักดิ์ตระหนักถึงอะไรบางอย่าง

“จากปัญหาเรื่องแรงงานนี่เองที่ทำให้มีความคิดส่วนตัวเกิดขึ้นในใจว่า ถ้าเพียงลำพังคงทำไม่สำเร็จ แต่ด้วยพลังของความเป็นสมาคมจึงสามารถทำได้ สมาคมฯ สามารถช่วยเหลือผู้ประกอบการโรงสีข้าวไทยได้หลายเรื่องถ้าเรามีสิทธิฯ ตลอดเวลาที่คลุกคลีทำงานในสมาคมโรงสีข้าวไทยจึงรู้ว่ามันมีคุณค่ามาก แม้บทบาทของสมาคมฯ จะไม่ได้หยิบยื่นผลประโยชน์ให้ใครรวยหรือใครจนได้ แต่สามารถแก้ปัญหาในภาพรวมให้กับโรงสีได้ เป็นศูนย์รวมของกลุ่มโรงสีได้ และนี่จึงเป็นคำตอบที่เราจะให้ได้กับคนที่มีความหวังว่าสมาคมฯ มีประโยชน์อะไร และให้อะไรกับเราบ้าง”

ในเวลาต่อมาเมื่อ**คุณบำรุง กฤชภากรณ์** ซึ่งเป็นบุคคลที่คุณเกรียงศักดิ์ให้ความเคารพ และสนับสนุนขึ้นรับตำแหน่งเป็นนายกสมาคมฯ ท่านก็ขอร้องเกมบังคับให้คุณเกรียงศักดิ์เข้ามาช่วยงาน นั่นจึงเป็นการเดินเข้ามาทำงานกับสมาคมฯ อย่างเต็มตัว ในตำแหน่งเลขาธิการสมาคมฯ นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ตลอดเวลาที่อยู่ในตำแหน่งเลขาธิการสมาคมฯ คุณเกรียงศักดิ์แสดงให้เห็นถึงความโดดเด่นในความเป็นนักคิด นักวิเคราะห์ และนักวางแผน ดังนั้น เมื่อเข้ามารับตำแหน่งสำคัญครั้งนี้จึงเป็นที่น่าจับตาของสังคมและคนในแวดวงอุตสาหกรรมข้าวอย่างมาก ถึงบทบาทนับจากนี้ไปของสมาคมโรงสีข้าวไทย

“เมื่อวันนี้อยู่ในตำแหน่งนี้ก็ทำให้เห็นอะไรมาเยอะ และเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานจากนายกสมาคมฯ หลายๆ ท่านที่ผ่านมาราบตัว การเข้ามาเป็นผู้ว่าของสมาคมฯ ที่สมาชิกเป็นกลุ่มเก่าแก่ที่ถือได้ว่าเขาประสบความสำเร็จในชีวิต เพราะแต่ละคนกว่าจะก้าวมาถึงจุดนี้ต้องดิ้นรนต่อสู้มาด้วยลำแข้งของตนเอง เขาย่อมมีความภาคภูมิใจ มีอิโก้ในตนเอง การจะให้คนเหล่านี้ยอมรับใครจึงไม่ใช่เรื่องง่ายเลย แต่คิดว่าการที่

ตนเองเป็นเลขาธิการสมาคมฯ มา 10 สมัย รวมระยะเวลา 20 ปี 5 นายก น่าจะเป็นทำอะไรที่สามารถสร้างการยอมรับและเข้าถึงเหล่าสมาชิกได้ไม่ยาก และการที่ทำงานในสมาคมฯมานานก็ทำให้รับรู้ถึงปัญหา รูปแบบการทำงาน และบทบาทของสมาคมฯ ในแต่ละช่วง บางยุคก็ทำงานเชิงรุกไปข้างหน้า แต่บางยุคก็เน้นตั้งรับเพื่อแก้สถานการณ์ แต่โดยส่วนตัวคิดว่าหน้าที่ของสมาคมโรงสีข้าวไทย น่าจะมีมากกว่าการที่รอราชการเรียกไปประชุมหรือแ่ค่อออกมาชี้แจงให้ว่าเวลาราคาข้าวตกวันนี้จึงคิดว่าน่าจะถึงเวลาที่ต้องทำอะไรสักอย่างเพื่อเปลี่ยนไปสู่อนาคตข้างหน้าให้ได้ แต่แน่นอนว่าในระยะสั้นเราอาจต้องดำเนินการเรื่องของการแก้ปัญหาคู่ค้าหลายๆ เรื่องให้กับสมาชิก แต่ก็คิดถึงการวางแผนในอนาคตไว้ด้วยว่าต่อจากนี้เราจะอยู่กันอย่างไร”

คุณเกรียงศักดิ์กล่าวถึงปัญหาและความท้าทายของธุรกิจโรงสีในวันนี้ว่ามีทั้งภายนอกและภายใน และยังแบ่งได้เป็นระยะสั้นและระยะยาวอีกด้วย โดยการทำงานนับจากนี้จะเน้นแก้ไขปัญหภายในเป็นหลัก โดยจะเร่งสะสางปัญหาเฉพาะหน้าระยะสั้น อาทิ เรื่องสภาพคลองและเงินหมุนเวียนของธุรกิจโรงสีที่ล้นลง หรือการ

เดินหน้าปรับระบบรูปแบบการค้าที่ไม่เป็นธรรมระหว่างโรงสีและคู่ค้า ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะต้องเดินหน้าไปพร้อมๆ กับการเริ่มวางแผนและโครงสร้างสำหรับแผนระยะยาว อันได้แก่การวางแผนอนาคตสำหรับธุรกิจโรงสีข้าวไทย

“วันนี้ธุรกิจโรงสีข้าวคงจะไม่ได้หอมหวานเหมือนสมัยก่อน เราต้องยอมรับว่าสถานการณ์เปลี่ยนไปแล้ว ดินฟ้าอากาศที่แปรปรวน เศรษฐกิจสังคมโลก พฤติกรรมผู้บริโภค สิ่งเหล่านี้ทำให้เราคงไม่สามารถเดินหน้าทำโรงสีกินแบบเดิมๆ แล้วจะอยู่ได้ ยิ่งไปกว่านั้นตอนนี้ปัญหาเรื่องธุรกิจครอบครัวกำลังประสบปัญหาในการส่งต่อสู่รุ่นถัดไป เพราะขาดคนที่จจะรับช่วงต่อ แต่ธุรกิจโรงสียิ่งแยกกว่านั้น เพราะการทำงานโรงสีไม่มีตำราที่โหดสอน ความรู้ต้องอาศัยประสบการณ์ จะดูจ้าวรู้จักข้าวบางก็เราก็ต้องครุพักลักจำ ยิ่งธุรกิจโรงสีทำงานกันไม่ค่อยมีรูปแบบ ทั้งการบริหารจัดการ การวางระบบหรือโครงสร้าง ในขณะที่โลกทุกวันนี้มีวิธีสร้างรายได้ที่ง่ายและหลากหลายกว่าการจะมานั่งคลุกฝุ่นดูข้าว หรือรับมือกับคนตั้งแต่นจนถึงล่าง เพราะทำโรงสีต้องสัมผัสกับคนตั้งแต่นักค้า พ่อค้า ผู้ส่งออก ยันข้าราชการ เพราะฉะนั้นการทำโรงสีจึงไม่ใช่งานสบาย

ปัญหาที่เราพบอยู่ตอนนี้คือ โรงสีมีคนอยู่ 2 รุ่น รุ่นหนึ่งคือกลุ่มคนรุ่นเก่า ที่อาจมีการศึกษามาน้อยแต่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ อีกกลุ่มคือพวกที่มีการศึกษามานาน มีแนวคิดทันสมัย แต่คน 2 กลุ่มนี้คุยกันไม่ค่อยรู้เรื่อง เราจะทำอย่างไรให้เขาเหล่านี้เดินหน้าต่อไปได้ท่ามกลางผลผลิตข้าวที่เริ่มจะลดน้อยลง ราคาข้าวที่ไม่มีเสถียรภาพ การแข่งขันที่สูงขึ้น โดยที่ไม่ถึงให้โรงสีสร้างหรือจึง แน่แน่นอนว่าคงต้องอาศัยความรู้ความสามารถของคนรุ่นใหม่มาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด และต้องเป็นที่ยอมรับและเข้าใจของคนรุ่นเก่า”

การพัฒนาบุคลากรของโรงสีเป็นคีย์หลักที่นายกสมาคมโรงสีข้าวไทยคนใหม่จะนำขึ้นมาเป็นประเด็นสำคัญในการพัฒนาต่อๆ ไปเพื่อให้อุตสาหกรรมโรงสีก้าวข้ามไปสู่อนาคตอีกขั้น โดยได้นำแนวคิดดังกล่าวเข้าปรึกษากับทางกระทรวงพาณิชย์ เพื่อให้สนับสนุนในการฝึกอบรมสัมมนา พัฒนาความรู้ เพื่อหวังค่อยๆ

ให้กับอุตสาหกรรมโรงสีในอนาคต อย่างไรก็ตาม คุณเกรียงศักดิ์ยอมรับว่าแนวคิดดังกล่าวนี้อาจได้รับการปฏิเสธจากคนรุ่นเก่า เพราะไม่ได้ให้ผลประโยชน์เป็นตัวแทนอย่างชัดเจน แต่การกล้าที่จะคิดอะไรไปข้างหน้านั้นคือโอกาสในอนาคต

ในส่วนของปัญหภายนอก คุณเกรียงศักดิ์ยอมรับว่าเรื่องของภาพลักษณ์ของโรงสีต่อสังคมเป็นปัญหาที่สะสมมาเนิ่นนาน ดังนั้น การแก้ไขอาจจะต้องใช้เวลาและความร่วมมือจากคนทั้งอุตสาหกรรม

“ในอดีตกระบวนการโรงตราซัง โกงความชื้นยอมรับว่ามี แต่เป็นเพียงบางจุดบางพื้นที่เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากมีหลายกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการรับซื้อข้าวเปลือก โดยในขณะนี้ได้ร่วมมือกับทางราชการ ซึ่ง ณ วันนี้กระทรวงพาณิชย์มีการลงพื้นที่ตรวจสอบอย่างจริงจัง อีกทั้งได้ขอความร่วมมือถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับการรับซื้อข้าวเปลือกในทุกกระบวนการซื้อขายว่า สังคมในปัจจุบันได้เปลี่ยนไปมากแล้ว การทำธุรกิจแบบเดิมที่บุบมับไม่ซื่อสัตย์นั้นเป็นเพียงส่วนน้อย แต่ในอนาคตอันใกล้นี้จะไม่สามารถทำธุรกิจต่อไปได้ เนื่องจากไม่มีที่ยืนให้คนเหล่านี้แล้ว โดยเราคิดว่าหลายคนคงเข้าใจและพยายามปรับปรุงตัวเอง แต่ก็ยอมรับว่าไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะโรงสียังต้องเป็นเครื่องมือเพื่อสนองนโยบายของภาครัฐ รัฐบาลในทุกยุคทุกสมัยจะนำนโยบายอะไรมาใช้ ไม่ว่าจะจำหน่าย ประกันราคา นาแปลงใหญ่ ล้วนแต่ใช้โรงสีเป็นเส้นทางเชื่อมโยงสู่ชาวนา เรารับหน้าที่สนับสนุนรัฐบาลทุกรัฐบาล แล้วแต่ว่าจะให้เรารับใช้อะไร เพื่อให้นโยบายของเขาประสบความสำเร็จ เราเป็นแต่เพียงเครื่องมือหนึ่งของรัฐบาล แต่เราก็เป็นคนแรกที่ถูกระงับ เพราะเราคือคนที่สัมผัสกับชาวนาจริงใกล้ชิดที่สุด และมักจะได้รับเสียงสะท้อนมากที่สุดที่ผ่านสมาคมฯ พยายามอย่างยิ่งเกี่ยวกับเรื่องภาพลักษณ์ต่อสังคม แต่เราคงจะที่ยอมรับใครว่าเราเป็นคนดีคงไม่ได้ แต่สิ่งที่เราอยาก

จะบอกคือ เราพยายามที่จะก้าวเดินไปข้างหน้าเหมือนอาชีพ ทุกอาชีพบนแผ่นดินนี้”

ในฐานะอดีตเลขาธิการสมาคมฯ ที่ผ่านประสบการณ์มากกว่า 20 ปี ยอมรับอย่างตรงไปตรงมาว่า วันนี้อุตสาหกรรมโรงสีข้าวกำลังเข้าสู่ยุคซบเซา ทั้งๆ ที่ความรู้ ความสามารถ และคุณภาพในระดับอุตสาหกรรมยังอยู่ชั้นแนวหน้าของโลก จึงอยากวิงวอนให้สังคมมองโรงสีในมุมมองใหม่ อย่ามองโรงสีเป็นเพียงคนซื้อข้าวเปลือก-ขายข้าวสาร แต่อยากให้คุณคิดสักนิดว่า โรงสีคือประตู คือจุดเริ่มต้นของทางเดินอุตสาหกรรมข้าวที่มีมูลค่า 3-4 แสนล้านบาทปี ห่วงโซ่ที่ร้อยเรียงเกี่ยวโยงมากมายไม่ว่าจะเป็นการขนส่ง สีแปร คลังสินค้าการบริโภค

สินค้าต่อเนื่อง อาหารสัตว์ ไบโอดีเอส สิ่งเหล่านี้เข้ามาหมุนเวียนในวงจรเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอื่นๆ เป็นอรรถประโยชน์ต่อประเทศมากมาย

แต่ทุกวันนี้โรงสีกลับถูกมองว่าเป็นเพียงพ่อค้าซื้อถูก-ขายแพง และสามารถกำหนดราคาข้าวได้ ซึ่งข้อเท็จจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น ตอนข้าวแพงก็หาว่าโรงสีกดต้นทุนสินค้า พอราคาตกก็คิดว่าโรงสีกดราคา คุณเกรียงศักดิ์ก็เพียงแต่หวังว่าสังคมและคนไทยจะปรับเปลี่ยนมุมมองต่อโรงสีกันเสียใหม่ โดยอยากให้คุณคิดว่าเป็นจุดเริ่มต้นของอุตสาหกรรมใหญ่ๆ เหมือนกับอุตสาหกรรมอื่นๆ เพราะหากพิจารณาในเนื้องานกันจริงๆ แล้วโรงสีมีอยู่ 2 ส่วนในตัวคือ เป็นทั้งนักอุตสาหกรรมเพราะต้องผลิตข้าวสารขณะเดียวกันก็เป็นนักเก็งกำไร เพราะต้องดูจังหวะในการซื้อ-ขายข้าวและเก็บสต็อกเพื่อให้ได้ต้นทุนที่ต่ำและราคาขายที่สูง จะเห็นว่าเป็นงานที่ซับซ้อนวุ่นวาย และมีความเสี่ยง ซึ่งว่ากันตามหลักเศรษฐศาสตร์ การคำนวณดูกำไรต่อหน่วย หรือจุดคุ้มทุนนั้น คุณเกรียงศักดิ์ถึงกับออกปากเองว่า

“โรงสีไม่ใช่ธุรกิจดาวรุ่งที่น่าสนใจอีกต่อไปแล้ว การที่จะบาลานซ์แล้วจะได้คุ้มทุนหรือคืนทุนในระยะเวลานานนั้น เป็นไปได้ยากมาก และดูเหมือนจะไม่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับความเสี่ยงต่างๆ ที่มีมากขึ้น”

แต่ทราบไหมประเทศไทยยังปลูกข้าว คนไทยยังกินข้าว และเรายังคงเป็นผู้ผู้นำในการส่งออกข้าวเพื่อเลี้ยงชาวโลก โรงสีข้าวไทย จะยังคงต้องมี และจะต้องยืนหยัดอย่างเข้มแข็งอยู่คู่ข้าวไทยในอนาคต...

คุณเกรียงศักดิ์ ยังกล่าว

อีกว่า

“สุดท้ายผมก็ยังเชื่อว่าสถานการณ์รวมถึงสภาวะการค้าข้าวจะดีขึ้นอย่างแน่นอน” ♡